

KONZERVATORI SANIRAJU KAPELU SVETOG ARNIRA

Čudesna kapelica skrivala biser iz 18. stoljeća

➔ Premda kapela već sada izgleda sjajno, predstoji još složenih radova u unutrašnjosti, prvenstveno na vrijednom križnom kamenom svodu, za koji se utvrdilo da je bio – oslikan. Radovi su počeli nešto prije Božića, uklonjene su fuge sa svih zidova, očišćena su i oprana vanjska pročelja...

Prva faza konzervatorskih radova na sanaciji kapele svetoga Arnira, koja je pravim čudom jedina preostala od nekoć velikog kompleksa samostana svete Eufemije, završena je, i ovaj neobični objekt već sada plijeni pažnju promatrača.

DAMIR ŠARAC

Kapela splitskog suzaštitnika svetoga Arnira (Rajnerija), koji je 4. kolovoza 1080. dobio stinu u glavu kad se u selu Dubravi na Mosoru sukobio s omiškim plemićima Kačićima oko posjeda, te je proglašen mučenicom, dio je crkve sv. Benedikta i sv. Eufemije, koja je stajala uz samostan benediktinki što ga je utemeljio nadbiskup Lovre 1069. godine, kad je Split bio pod vlašću kralja Petra Krešimira IV. Trobrodna crkva sv. Benedikta podignuta je nešto ranije, 1060. ili 1061. godine. Njezine su lađe dijelili antički stupovi uzeti iz Dioklecijanove palače, a ulomci i baze vidljivi su i danas. Francuzi samostanski kompleks pretvaraju u vojnu bolnicu početkom XIX. stoljeća, redovnice se sele u zadarski samostan sv. Marije i sobom odnose arhiv značajan za splitsku povijest, a godine 1878. crkva je izgorjela u požaru, dok su anglo-američka bombardiranja krajem Drugog svjetskog rata gotovo potpuno porušila samostan. Nakon rata ruševine su uklonjene, a od nekoć važnog samostanskog kompleksa ostao je samo kampanel iz XVII. stoljeća, obrisi predromaničke crkve i kapela svetoga Arnira, koja je jako vrijedna i zbog

činjenice da ju je 1444. gradio Juraj Matejev Dalmatinac.

Arnirov oltar

On je izradio i kameni Arnirov oltar i sarkofag koji su Splitskani prodali župnoj crkvi u Kaštel Lukšiću, gdje je i danas, a za sebe ostavili gipsanu kopiju. Naime, prema lukšićkoj priči, za vrijeme austrougarske vlasti kapela se koristila kao mrtvačnica vojne bolnice pa je plemićka obitelj Micheli Vitturi kupila 1835. sarkofag Jurja Dalmatinca i darovala ga novoj crkvi Vele Gospe u Lukšiću, za koju su inače donirali i svoje zemljište.

Kapela je sanirana u nekoliko navrata: prilikom radova 1946.-1948. godine učvršćen je krov i popravljeni su zidovi te je otvoren ulazni profilirani gotički luk prema nestaloj crkvi koji je bio zazidan. Godine 1960. popravljeni su vanjski dijelovi kapele, 1974. izrađena je kopija sarkofaga i postavljena u kapelu, a 1976. provedeni su restauratorski zahvati na oštećenim spomenicima unutar kapelice, koja je krajem 1989. ostakljena velikom stijenkom.

No, skoknimo u naše doba, u kojem na spašavanju i prezentaciji poprilično dotrajale Arnirove kapele već mjesecima rade stručnjaci Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture i Hrvatskog restauratorskog zavoda iz Splita.

– Radovi su počeli nešto prije Božića, uklonjene su fuge sa svih zidova, očišćena su i oprana vanjska pročelja, zidovi su dubinski fugirani i injektirani te na taj način konsolidirani, prekinuta je kapilarna vlaga, uklonjena dotrajala

Konzervatorice Maja Zelić i Dona Marković ispred kapele svetog Arnira

JOŠKO PONOŠ/CROPIX

drvena krovna konstrukcija s pokrovom i zamijenjena novom s pokrovom od kupa kanalice te je izvedena streha od kamenih ploča, kao i karbonska ojačanja pri vrhu zidova.

U unutrašnjosti je saniran križni svod fugiranjem i mikroinjektiranjem, skinuti su slojevi žbuke i izvedena je nova žbuka, kameni pod je opran i nanovo fugiran, a za-

mijenjene su i elektroinstalacije – objasnila nam je Maja Zelić iz Konzervatorskog odjela u Splitu. Premda kapela već sada izgleda sjajno, predstoji još slože-

Početkom XVIII. stoljeća mletački slikar Bartolo Bossi četiri polja svoda oslikao je likovima sv. Grgura pape, sv. Benedikta, sv. Skolastike i sv. Arnira, što potvrđuje danas slabo čitljiv natpis na sjevernom svodnom polju uz sjeveroistočnu petu

nih radova u unutrašnjosti, prvenstveno na vrijednom križnom kamenom svodu, za koji se utvrdilo da je bio – oslikan! Dr. sc. Antonija Gluhan, viša konzervatorica – restauratorica iz HRZ-a, dodaje kako je Arnirova kapela pravokutnog tlocrta, presvođena križnim svodom koji je sastavljen od nepravilnih ploča s istaknutim kamenim rebrima poligonalnog presjeka.

Oslikani svod

Rebra se oslanjanju na vitke stupove s bogatim lisnatim kapitelima, a u tjemenu svoda završavaju rozetom, unutar koje je, u visokom reljefu, isklesano lice mladića bujne kovrčave kose čija usta pridržavaju željezni prsten za koji je bio ovješten lanac za svijećnjak. Uz južni zid, izdignut na dvije stube, smješten je oltar koji čini oltarna menza postavljena na četiri stupića s kapitelima i sarkofag s prikazom kamenovanja sveca.

– Početkom XVIII. stoljeća mletački slikar Bartolo Bossi četiri polja svoda oslikao je likovima sv. Grgura pape, sv. Benedikta, sv. Skolastike i sv. Arnira, što potvrđuje danas slabo čitljiv natpis na sjevernom svodnom polju uz sjeveroistočnu petu.

Zidne slike naslikane na svodu prekrivene su tamnom skramom i jedva se naziru, mjestimično potpuno isprane boje te nečitljiva likovnog prikaza, a ponegdje sasvim nedostaju, zajedno s tankim slojem žbukane podloge. Držim kako ćemo do jeseni dobiti prve vidljive rezultate restauracije svoda – kazala nam je Antonija Gluhan. ●